

Література

1. Чумаченко М. Г. Проблеми розвитку економічного аналізу діяльності підприємства [Електронний ресурс] / М. Г. Чумаченко // Наукові записки. — №16. — 2006. — Режим доступу: http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/LaekoN.pdf.
2. Каплан Роберт, Нортон Дейвид. Стратегические карты. Трансформация нематериальных активов в материальные результаты / Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон. [Пер. с англ.]. — М.: Олимп-Бизнес, 2005. — 512 с.
3. Шайкан А. В. Бухгалтерський облік у прийнятті управлінських рішень: [Монографія] / А. В. Шайкан. — К.: КНЕУ, 2009. — 303 с.
4. Дедов О. А. Методология контроллинга и практика управления крупным промышленным предприятием [Учеб. пособие] / О. Л. Дедов. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. — 248 с.

Дунаєва М. В., асистент кафедри
обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ ОБЛІКУ

Кожне підприємство зацікавлене в створенні конкурентоспроможної продукції та її реалізації на внутрішньому та зовнішньому ринках, отримання прибутку і забезпечення стабільного фінансового положення. В досягненні цієї мети приймають участь виробничі запаси, які забезпечують безперервний процес виробництва та продажу продукції.

Звертаючись до питання економічної сутності виробничих запасів слід наголосити, що в економічній літературі терміни «запаси», «виробничі запаси», «матеріальні запаси», «запаси матеріально-технічних ресурсів», «матеріальні ресурси» часто ототожнюються, що не зовсім коректно. Під виробничим запасами часто розуміють різноманітну сировину, матеріали, паливо, предмети та засоби праці, які кожне підприємство купує для виробництва продукції та інших господарських потреб.

Вимогами ринкової економіки обумовлено, що будь-яке підприємства, яке веде виробничу або комерційну діяльність, повинно мати визначені виробничі запаси. І від того, як розміщені і використовуються ці активи в різних галузях і видах діяльності, залежить ефективність роботи організації та її фінансова стійкість.

Облік виробничих запасів є однією з головних ланок ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Обов'язковою умовою здійснення процесу виробництва є забезпечення його предметами праці: сировиною, матеріалами, напівфабрикатами, комплектуючими виробами, за допомогою яких здійснюється виробництво продукції. Їх особливістю є одноразове використання в процесі виробництва, перенесення всієї вартості на собівартість готової продукції.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. під запасами розуміють активи, які:

— утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;

— знаходяться в процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

— утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, а також для управління підприємством.

Запаси визнаються активами, якщо вони відповідають критеріям визнання активу:

— існує ймовірність того, що підприємство отримає у майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням;

— їхня вартість може бути достовірно визначена.

В Україні задекларовано, що П(С)БО безпосередньо ґрунтуються на МСФЗ, а точніше «не суперечать міжнародним стандартам». Але, наприклад, використання П(С)БО, які регулюють облік запасів, може привести до трохи інших результатів, ніж застосування МСФЗ 2 «Запаси». Таким чином, різниці, які виникають між П(С)БО і МСФЗ щодо запасів, впливають на прибутковість та оцінку активів. Цей факт і обумовлює важливість розуміння цих відмінностей та вибору правильного підходу до обліку запасів.

Згідно з МСФЗ 2, запаси — це активи, які:

а) утримуються для продажу за умов звичайної господарської діяльності;

б) перебувають у процесі виробництва продукції (послуг) з метою продажу;

в) у формі сировини та інших матеріалів, призначених для споживання у виробничому процесі (процесі надання послуг).

Необхідно відзначити, що визначення запасам у П(С)БО 9 дане майже ідентичне. За винятком того, що в пункті «в» крім споживання у виробничому процесі або при наданні послуг зазначене можливе споживання запасів у керуванні підприємством. Таке доповнення є цілком доречним, тим більше що процес виробни-

тва — це не процес здійснення якої-небудь діяльності. Процес виробництва, не містить у собі такі процеси, як заготівля, збереження або реалізація.

Визначення виробничі запаси можна уточнити з урахуванням вказаної умови: виробничі запаси — частина майна, яка використовується при виготовленні продукції виконання робіт, послуг, призначених для продажу або використана для управлінських потреб виробництва протягом його операційного циклу.

Як свідчать дані, функціональне призначення матеріальних запасів, що купуються, створюються та утримуються підприємством полягає у:

- формуванні речовинної основи створеного у процесі виробництва продукту;
- наданні виробам відповідальних властивостей;
- сприянні виробничому процесу;
- утриманні для подальшого продажу (реалізації) чи обміну;
- забезпеченні безперебійної та рівномірної роботи підприємства і для інших господарських потреб.

Необхідно відмітити, що виробничі запаси знаходяться в постійному русі, здійснюючи безперервний кругообіг, який відображається в оновленні процесу виробництва, вони забезпечують його безперервність і ритмічність. При проходженні всіх стадій кругообігу відбуваються зміни їх натурально-речової форми.

Так, на першій стадії матеріальні обігові активи, які мають первозданну форму грошових засобів, перетворюються у виробничі запаси (матеріали). Тобто переходять із сфери продажу в сферу виробництва. На другому етапі матеріальні ресурси у вигляді виробничих запасів приймають участь у виробничому процесі, набуваючи форму незавершеного виробництва, напівфабрикатів та готової продукції. Завершує цей кругообіг стадія, в процесі продажу готової продукції і напівфабрикатів організація отримує грошові засоби. Результатом проходження виробничих запасів повного кругообігу є отримання різниці між надходженням грошової виручки та первинними витратами грошових засобів. Ця різниця є величиною грошових накопичень організації, його валовим прибутком. Після завершення одного кругообігу виробничі запаси переходять у новий. Таким чином здійснюючи повний кругообіг виробничі запаси функціонуючи на всіх стадіях паралельно в часі забезпечують безперервність і стабільність процесу виробництва, реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, у цьому і визначається економічна сутність виробничих запасів.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 966-IX зі змінами і доповненнями.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року № 246 зі змінами і доповненнями.
3. *Голов С. Ф., Костюченко В. М.* Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: Практичний посібник. — К.: Лібра, 2004. — 880 с.

Дутчак Р. Р., аспірант
кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Конкурентне середовище ринкової економіки об'єктивно формує пріоритети концептуальних засад управління в стратегії підприємства. Основою вказаних засад є стратегічне управління. Завданням стратегічного управління є розробка комплексної програми дій, яка визначає місію, головні цілі, пріоритети та розподіл ресурсів для їхнього досягнення. Розробка стратегії підприємства потребує від управління інформації широкого спектру про минулий і поточний стан економічних процесів у середині підприємства, а також інформації про зовнішнє середовище.

Формування вказаного масиву інформації традиційно здійснюється за допомогою управлінського обліку. Якісно новим типом облікової інформації для управлінському обліку є зовнішня інформація. Забезпечення інформаційних потреб стратегічного управління потребує інтеграції управлінського обліку з такими науками, як: маркетинг, стратегічний аналіз та інше. Розвиток стратегічного управління сприяє поступальному розвитку управлінського обліку. Управлінський облік на сучасному етапі розвитку облікової науки потребує подальшого розширення концептуальних засад.

Розвиток управлінського обліку в наукових колах коментують по-різному. У зарубіжній літературі науковці виділяють два основні напрямки поступального розвитку управлінського обліку в ринковому середовищі: